

se jedná o poměrně méně četné onkologické onemocnění (1% všech malignit), je na něm zřetelně popsána složitost problematiky onkologie od prevence, diagnostiky až po zavedení léčby do široké praxe umožňující příznivé ovlivnění úmrtnosti celé populace na zhoubná onemocnění.

Kniha je určena onkologické a hematologické veřejnosti, která hledá prameny k dalšímu vzdělávání.

V. SPURNÝ

Nádoba zapálená i zapalující

Aktivitou značného kulturního významu se v českém prostředí první poloviny 18. století stalo úsilí rozšířit dosavadní řadu českých světců o postavu Jana Nepomuckého, završené posléze v roce 1729 jeho kanonizací. Téma českého mučedníka pro zpovědní tajemství, téma, které nabylo příznaku společenské vážnosti, tak nepřímou stimulovalo kvantitativní i kvalitativní obohacení soudobé umělecké produkce. Dokladem toho je i soubor svatonepomucenských kázání a jiných spisů z první poloviny 18. století *Nádoba zapálená* (ed. Michaela Horáková a kol., vyd. Společnost Cisterciaria Sarensis, Žďár nad Sázavou 2000). Představením literární produkce spjaté s prostředím žďárského cisterciáckého kláštera a osobností jeho opata Václava Vejmluvy, cílevědomého podporovatele umění, navazuje uvedená edice na dosavadní dvoudílný celek „žďárských kázání“ *Medotekoucí sláva na hůře Libanu* (ed. B. Lífka, Kostelní Vydří 1995) a *Žena krásná náramně* (ed. M. Kopecký a kol., Žďár nad Sázavou 1998), zároveň však svou pozornost – na rozdíl od předcházejících edičních počinů – rozšiřuje i na oblast homiletických textů mimožďárských.

Soubor celkem třinácti spisů, které v převážné většině vycházejí v nové době vůbec poprvé, je spjat především svatonepomucenskou tematikou a dobou svého vzniku (20. a 30. léta 18. století), a nepřímou tak ukazuje na teritoriálně, jazykově, autor- sky i žánrově rozrůzněný obraz literární produkce českého duchovního baroka.

V Nádobě zapálené tedy nalezneme práce vzniklé na území Čech, Moravy i Slezska, texty psané původně česky, latinsky i německy (texty nečeské jsou však v edici zpřístupněny pouze v překladech Lubora Kysučana, Sylvie Stanovské a Zuzany Urválkové), díla autorů stavu duchovního i světského, texty povahy homiletické a historiografické i oratorní libreto.

Především texty žďárského okruhu, spjaté se slavností svěcení tří kostelů žďárského opatství, v sobě mimo kvalit estetic- kých obsahují i výraznější funkci informa- tivní. Opět upozorňují na snahu o všestranný charakter barokní kultury, kombinující všechny druhy umění a usilující o jejich provázanost. Umělecký popis průběhu žďárské konsekrační slavnosti Risus Sarae i stručné pojednání připojené k textu oratoria J. F. Slavička *Quinque talenta* podávají svědectví o promyšleném využívání emble- matického principu, o spojování výtvarného a slovesného umění barokní doby. Na pro- vázanost hudební a literární složky pak upozorňuje Slavičkovy duchovní melodrama (v komentáři edice nepřesně označované ja- ko melodram), zachované bohužel pouze ve své neúplné podobě libreta.

Akcentaci vizuálních a auditivních pod- nětů i jejich vzájemné prolínání nalezneme i ve stěžejní části edice, v jednotlivých svatonepomucenských kázáních. Uvedené ho- miletické texty se v různé míře snaží půso- bit na vizuální představitost svých recipien- tů zpracovanou obrazností a mnohdy promyšlenou prací s tradiční symbolikou, často je v nich záměrně využíváno jazyko- vých hříček realizovatelných pouze ve své psané podobě (chronogram) a některé z tex- tů opět pracují i s emblémy. Jejich autoři však mnohdy neměň pečlivě precizují i zvukovou stránku svých děl. Dokladem toho je nejen hojně a často i originální vyu- žívání celého repertoáru řečnických figur, jež souvisí s vlastností kázání jako žánru primárně realizovaného v mluvené podobě, ale i promyšlená práce kazatelů se zvuko- vými kvalitami slov a větných celků (zařa- zování veršovaných pasáží do prozaického textu, rytmizace větných úseků, práce se slovosledem, využití rýmu i hra se zvuko- vou podobou slova).

S touto precizní propracovaností barokních textů plně koresponduje i jejich neméně precizní a pečlivý komentář, maximálně zohledňující charakter dané edice jako edice čtenářské. Ohled na konkrétní čtenářskou obec je ostatně charakteristický především pro vlastní ediční přípravu barokních textů, na níž se částečně podíleli i studenti barokologického semináře FF MU v Brně. Snaha usnadnit soudobému čtenáři recepci uměleckého textu, který je psán jazykem 18. století, se tak ve svém důsledku projevila určitou „modernizací“ jazykových jevů převážně pravopisného a syntaktického charakteru. Právě ony se podle hlavních editorky ukázaly být největší překážkou pro adekvátní prožívání estetických kvalit literárního díla barokní doby.

Daný ediční postup, který mnohdy výrazněji a podstatněji zasahuje do podoby barokní češtiny ve prospěch současné pravopisné normy, je tak odvážným návrhem čtenářské edice barokní prózy; návrhem, který zároveň sám vybízí k dalšímu „cizelování“ zvoleného postupu, např. bližšímu vymezení hranice mezi poněkud subjektivně definovanými čtenářsky „rušivými“ a „nerušivými“ kolísáními či některými úpravami izolovaných jazykových jevů, jež se jeví z hlediska zvolených zásad jako poněkud sporné.

Při ediční přípravě Nádoby zapálené se ovšem pamatovalo i na veřejnost odbornou. Ji je určena jak bližší konkretizace uvedeného edičního postupu, a to včetně modelového výčtu provedených úprav, tak informacně bohatá úvodní stať M. Horákové, která podává zasvěcený vhled do problematiky svatonepomucenské produkce.

Zamýšlená trilogie žďárských kázání se Nádobou zapálenou uzavírá. Svou do jisté míry novátorskou koncepcí i samotným zpřístupněním nezanedbatelného počtu barokních textů se však jmenovaná edice snaží naznačovat a otevírat další cesty.

M. ŠKARPOVÁ

Petr Jemelka: Enviromentalismus v českém filozofickém myšlení 1. poloviny 20. století*

Jemelkova práce je upravenou verzí habilitačního spisu, kterým autor přispívá k objevení některých aspektů českého filozofického myšlení, jež dosud zůstávaly stranou badatelského zájmu. V souladu se svým ekologickým zaměřením, jehož filozofickému rozměru věnoval svou práci předchozí, zkoumá nyní předchůdce tohoto myšlení v naší filozofické tradici.

Knihu rozdělil na dvě části v podstatě chronologicky, i když životní běhy autorů, jejichž díly se zabýval, se postaraly o jisté přesahy. V první polovině svého díla se věnuje odkazu XIX. století, ve druhé vývoji po přelomu století, zejména v první polovině století dvacátého a v dodatku pak odkazu environmentální problematiky v naší filozofii posledních let.

Obě části se od sebe liší částečně rozsahem záběru, který ovšem odpovídá vývoji nejen českého, nýbrž i přinejmenším evropského filozofického myšlení v oné době – vývoji ke stále větší specializaci. Zatímco se Jemelka zpočátku zabývá filozofií jako takovou a jednotlivými význačnějšími českými filozofy, v části druhé se omezuje na ty, kteří měli blízko k biologickému myšlení, případně na myšlení filozofujících biologů.

V části první Jemelka charakterizuje české filozofické myšlení spojené s obrozením a z obrození vycházející, tedy to myšlení, které začíná jevit tendenci reflektovat problémy vědy. Ačkoli následná etapa tohoto vývoje reagovala na filozofa, který k vědě zachovával spíše nadřazené stanovisko, Hegel a hegelovství se zasloužilo o to, aby se ve filozofii prosadil pojem vývoje. Herbartovství pak osvobodilo filozofii od přílišné spekulativnosti, přiblížilo ji k vědě a začalo připravovat cestu pozitivismu. Od šedesátých let pak také čeští filozofové reaguji na Darwinovu teorii a pokoušejí se nejen začlenit ji do vlastního obrazu světa, ale přiblížit ji i českému vzdělanému čtenáři